

แม่เพียงสิ่งซึ่งอยู่ที่ปลายจมูกเราเอง

.....ระพี สาคริก

สิ่งแวดล้อมที่ใหม่เข้ามากระทบชีวิตประจำวัน มันทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น จนทำให้หลายต่อหลายคนมองข้าม สิ่งซึ่งอยู่เพียงปลายจมูกตนเองไปอย่างมองไม่เห็นคุณค่าอะไรเลย ชีวิตเช่นนี้ นับว่าน่าเสียดาย "โอกาส" ซึ่งแต่ละคนมีอยู่ และบุคคลประเภทนี้ เมื่อมีภัยมาถึงตัวก็มักมุ่งไปโทษคนโน้นคนนั้น สิ่งโน้นสิ่งนั้น

ในช่วงปลายเดือนกันยายน 2531 ที่ผ่านมานี้ คุณวิฑูรย์ เพิ่มพงศาเจริญแห่งโครงการฟื้นฟูชีวิตและธรรมชาติ กับคุณแอน จาก น.ส.พ. เทอะเนชั่นวีวี ไปคุยกับแม่ที่บ้าน ตามประสาคนที่นิยมธรรมชาติด้วยกัน

ทั้งสองคน ได้ตามถึงต้นไม้ต้นหนึ่งซึ่งแม่ปลูกไว้หน้าบ้าน มันเป็นต้นไทรชนิดหนึ่ง แต่สีลาการเจริญของทรง พุ่ม กิ่งก้าน และผิวพรรณ ทำให้หลาย ๆ คนซึ่งมีความละเอียดอ่อนภายในจิตใจ เห็นว่า เป็นสิ่งที่มีชีวิตชีว

ไทรต้นนี้ แม่ได้มาจากคุณสิทธิพร โทณะวณิก ซึ่งทำสวนพรรณไม้ด้วยใจรักอยู่ที่เมืองพัทยา ใบมีลักษณะ เรียวแหลม รวมตัวกันเป็นกลุ่ม ห้อยระย้า มีความอ่อนช้อยสวยงามมาก

ต้นไม้ในสกุลไทร มีหลายสิบชนิด และโดยทั่ว ๆ ไปเป็นพรรณไม้เมืองร้อนที่ปลูกและขยายพันธุ์ง่ายมาก แต่ไทรพันธุ์นี้ค่อนข้างยากสักหน่อย แม้หลังจากการตอนกิ่งจนรากออกแล้ว หากปฏิบัติไม่ถูกต้องอาจตายได้ง่าย ๆ

ต้นที่แม่ปลูกไว้หน้าบ้าน ขณะนี้สูงประมาณ 5 เมตร แม่ดูแลเอาใจใส่ และแต่งทรงต้นด้วยตนเองอยู่เสมอ ทุกครั้งที่สัมผัส มันก็ดูความสนใจให้ชมสีลาการงามด้วยความรู้สึกซึ่งพอสมควร

ในช่วงปลายฝนที่กำลังถึงนี้เอง ใบแก่แต่ละใบค่อย ๆ เปลี่ยนสีจากเขียวเป็นเหลือง ประปรายอยู่ทั่ว ๆ ไป เสมือนคนแก่ซึ่งเส้นผมเปลี่ยนสีดอกเลา ผสมกลมกลืนกันมากขึ้น นอกจากนั้นยังพบอีกว่า ใบโตนเหลืองมาก ชั่วใบ จะหลุดร่วงยิ่งขึ้น บางใบกระทบกับความสะเทือนจากกระแสม บางใบแม้ว่าไม่ได้รับความกระเทือนมากนัก แต่ น้ำหนักใบซึ่งถ่วงอยู่ สภาพของช่วใบกับแรงจากภายนอก เมื่อถึงจุดพบกันเข้า ใบก็จะร่วงหล่นไปเป็นธรรมดา

หลังจากที่นอนเข้า ผมชอบมายืนดู แม้การเคียนผ่านไปมาในบริเวณนั้น แล้วก็อดที่จะรู้สึกไม่ไคว่า สีเหลือง ของงวอลใบซึ่งปรากฏมากขึ้น มันน่ารังเกียจ จึงเอื้อมมือขึ้นไปปลิดมันออกทีละใบสองใบจนกระทั่งบางตา ยิ่งไป กว่านั้น พอปลิดไปนาน ๆ มือก็เริ่มรู้สึกเมื่อย จิตใจก็เริ่มรู้สึกเบื่อ ความรู้สึกซึ่งคิดตามมาก็อีกก็คือ ยิ่งปลิดก็เหมือน มันยิ่งเหลืองอีกมากมาย ทำให้เบื่อต่อการปลิดซ้ำ ๆ ซาก ๆ ในที่สุดก็เปลี่ยนวิธีใหม่ โดยใช้มือจับกิ่งก้านสาขาซึ่งไม่ ใหญ่จนเกินกำลังมากนัก "เขย่าแรง ๆ" ใบเหลืองซึ่งกระจายอยู่ทั่วไป ก็ร่วงหล่นพูลงมาตามายทีเดียว

แม้ว่าจะเขย่าหลาย ๆ ที จนมองเห็นว่า ใบเหลืองซึ่งกระจายอยู่ทั่วไป บางตาลงไปมาก แต่จิตใจหนึ่งก็อด คิดไม่ไคว่า พุ่มนี้ มะรินนี้ ก็คงมีเพิ่มขึ้นมาให้ต้องออกแรงเขย่ากันอีก กับเมื่อมองลงไปยังพื้นดิน ทำให้รู้สึกว่า มีภาระที่จะต้องเก็บกวาดใบแห้งเพิ่มมากขึ้น เพราะเราไปเขย่ามันลงมาเอง

มันทำให้ผมรู้สึกอะไรบางอย่าง ซึ่งไม่เคยรู้สึกมาก่อน และหลังนี้เองที่ทำให้หวนกลับมาถามตนเองว่า ครั้ง หนึ่ง เราเคยชื่นชมอยู่กับชีวิตและความงามของมัน และใบซึ่งกำลังถึงเวลาต้องร่วงหล่นไปโดยสังขารเช่นนี้ มัน ก็เคยมีสีเขียวละมุนละไมให้เราชื่นชมยินดี แต่พอมันถึงเวลาที่จะต้องเหลืองและสิ้นสภาพ โคนเลยเรากลับมาคิด- เร่งขับไล่ใส่ลงและทำลายมันให้พ้น ๆ ไป

แทนที่จะมองเห็นได้ว่า ในสภาพสิ่งแวดล้อมซึ่งมีการจำเพาะเจาะจงอยู่ที่พื้นฐานที่เห็นอยู่ตรงหน้าตัวเอง สีเขียวของมวลใบไม้ซึ่งมีสีเหลืองประปรายอยู่ทั่ว ๆ ไป เสริมด้วยภาพของใบเหลืองที่มีการทยอยกันร่วงหล่นลงสู่พื้นดิน รวมทั้งใบซึ่งลงมากกระจายอยู่บนพื้นดินอย่างไร้ต้นแล้ว และกำลังรอวันเวลาที่จะต้องผุสลายไปเอง มันเป็นภาพรวมซึ่งชี้ถึงความสมบูรณ์และมีชีวิตชีวาของธรรมชาติโดยแท้

หาใช่มุ่งต้องการแต่ใบสีเขียวซึ่งอยู่บนต้นเท่านั้นไม่ มิฉะนั้นแล้วก็เท่ากับว่า เราเป็นคนที่ "เอาแต่ได้ค้ำเคียว" อย่างขาดโอกาสที่จะเรียนรู้เพื่อไ้มาซึ่งความเข้าใจและยอมรับหลักธรรมชาติที่แท้จริง เพื่อนำไปสู่การรู้ธรรมชาติอันเป็นสิ่งสร้างความสงบสุขให้แก่เราแต่ละคน ทั้ง ๆ ที่ธรรมชาติได้กำหนดตนเองมาให้เป็นครูที่แท้จริงของมนุษยทุกชีวิตที่ เกิดมา

เมื่อกล่าวถึงเรื่องนั้นแล้ว ทำให้คิดสับสนออกไปสู่งานศิลปะอีกเรื่องหนึ่ง คือ ศิลปะในการถ่ายภาพ ซึ่งเรามักได้ยินคำปรารภเสมอ ๆ ว่า ต้องการที่จะถ่ายภาพที่วิเศษที่ช่วยงามตามธรรมชาติของสถานที่บางแห่ง แต่ก็ต้องพบกับความผิดหวัง เนื่องจากเมื่อไปถึงที่นั่นแล้ว สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย ซึ่งมักมีการอ้างว่า ลมแรงเกินไปบ้าง ไม่มีแสงแดดสดใสเพียงพอบ้าง มีฝนตกลงมาบ้าง

ความรู้สึกดังกล่าว สะท้อนให้เห็นได้ว่า ผู้กล่าวยังคงตกอยู่ในภาวะซึ่งมีการยึดติดอยู่กับรูปแบบของธรรมชาติ ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงธรรมชาติที่แท้จริงได้ และความรู้สึกเช่นนี้ แท้จริงแล้ว ก็คือ "ความคิดที่ขาดอิสรภาพในงานศิลปะนั่นเอง" ทำให้เขายังคงมีความ เชื่อในศิลปะบนความต้องการของอารมณ์ตนเองเท่านั้น

หากเป็นผู้ที่มีอิสระ เสรีบนพื้นฐานศิลปะที่แท้จริง น่าจะรู้สึกท้าทายต่อการให้ถ่ายภาพที่มีวิญญาณของศิลปะมาไม่ว่าจะในสภาวะฝนฟ้าอากาศอย่างไรก็ตาม และนั่นคือ แต่ละภาพต่างก็มีวิญญาณความงามที่แท้จริงอยู่ในตัวเอง โดยที่ไม่มีการคำนึงว่า จะเป็นสิ่งซ้ำซ้อนหรือไม่ซ้ำซ้อนกับแบบของใคร

เห็นจะต้องตั้งคำถาม หวังไว้ให้แต่ละคนได้ช่วยกันนำไปขบคิดว่า "ชีวิตมนุษย์เราแต่ละคนที่เกิดมาในโลกนี้ เรากำลังแสวงหาอะไรกัน และสิ่งเหล่านั้นมันให้สาระอะไรแก่เราบ้าง" เพราะแต่ละคนต่างก็คิดว่า ตนเองประสงค์ที่จะนำชีวิตมุ่งไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่แท้จริง

ผมคงไม่คิดหาคำตอบให้กับใครอื่น เพราะนั่น ก็เท่ากับการนำเอามลพิษไปแฝงไว้ให้ถือเป็นบาป แทนที่จะร่วมมือกันพัฒนา เพื่อการรู้ตนเองอันจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง เพราะการนำรูปแบบใดก็ตามไปให้กัน ก็เปรียบได้กับการนำเอาสิ่งซึ่งแฝงไว้ด้วยพลัง "ตัวกูของกู" ไปให้แก่บุคคลผู้รู้เท่าไม่ถึงการณ์

จึงขอเรียนมา คำถามที่ได้ตั้งไว้ หากใครคิดได้รู้ได้แค่นั้น มันก็คือของแท้ซึ่งแต่ละคนไม่น่าจะปฏิเสธมันได้ หากทุกคนมุ่งหวังที่จะพัฒนาตนเองให้มุ่งไปสู่ความมีคุณภาพที่แท้จริง ปรากฏการณ์ซึ่งอยู่แค่ปลายจมูกของแต่ละคนยังมีให้ท้าทายแก่การนำไปขบคิดอีกมากมาย ไม่ว่าจะมุ่งสู่ประเด็นใดก็ตาม ผู้สามารถรู้ได้เท่านั้นที่จะมองเห็นโอกาสในการก้าวไปสู่ความเจริญก้าวหน้าที่แท้จริงของแต่ละคน

ความมี "สติ" เท่านั้น ที่จะนำไปสู่ "การคิดได้และรู้ได้ถึงแก่นที่แท้จริง" ดังนั้น ไม่ว่าบุคคลใดจะสนใจศึกษา

ในสาขาวิทยาศาสตร์ที่มีการมุ่งสู่ด้านวัตถุ หรือศาสตร์แขนงใดก็ตาม การให้โอกาสแก่บุคคลนั้นได้แสดงออก
ด้วยศิลปะที่แท้จริงซึ่งอยู่ภายในพื้นฐานของจิตวิญญาณแต่ละคนอย่างอิสระและต่อเนื่อง โดยที่ผู้มีอำนาจเหนือ ไม่
ว่าจะเป็นอำนาจภายในครอบครัว ภายในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย หรืออำนาจในสังคมทั่วไป มีการระแวด
ระวัง ไม่เพียงไม่นำอำนาจเหล่านั้นเข้าไปบังคับ แทรกแซง หลอกล่อ ย่อมสามารถมองเห็นแนวทางที่จะส่งเสริม
ให้ทรัพยากรบุคคล ได้รับการเสริมสร้างพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง ซึ่งจะช่วยให้คนสามารถสะท้อน
ภาพที่เด่นชัดยิ่งขึ้นด้วยคุณภาพชีวิตได้อย่างแท้จริง.